

Cənab sədr, cənab Abdullayev, akademik Yusifzadə!

Xanımlar və cənablar!

Sabahınız xeyir! Sizi hər il keçirilən bu mühüm konfransın açılışı münasibətilə təbrik edirəm. Bu konfrans Azərbaycanın neft-qaz sənayesindəki irəliləyişləri, habelə dünyada neft-qaz sənayesində baş verən ümumi prosesləri müzakirə etmək üçün möhtəşəm bir fürsət yaradır.

Azərbaycanın iri neft və qaz yataqlarının operatoru kimi BP şirkəti hər il keçirilən bu tədbiri həmişə səbirsizliklə gözləyir. Biz bu tədbirdə SOCAR və Tərəfdaşlarla birlikdə fəal iştirak edirik və məmnuniyyətlə ötən il ərzində əldə etdiyimiz nailiyyətlər və layihələrimizin gedişi barədə danışmaq istərdik.

Məmnuniyyətlə qeyd etmək istərdim ki, Azərbaycanda fəaliyyət göstərdiyimiz ötən iyirmi il ərzində biz SOCAR və digər tərəfdaşlarla sıx işləyərək möhtəşəm nailiyyətlərə imza atmışıq və uğurlu nəticələr əldə etmişik. Qürur hissi ilə qeyd etməliyəm ki, Operator olaraq ölkənin neft sənayesindəki nailiyyətlərin əksəriyyətində bizim töhfəmiz var

BP şirkətində biz bu slaydı son bir neçə ildir istifadə edirik və onu nümayiş etdirəndə həqiqətən qürur hissi keçiririk. Bu təsvir statik görünə bilər, amma əslində belə deyil, o heç vaxt olduğu kimi qalmır – bu təsvir AÇG yatağının tammıqyaslı işlənməsi başlayanda hazırlanıb və o vaxtdan etibarən bu mənzərə xeyli dəyişib. Həmin vaxtdan sonra ona yeni platformalar, yeni genişlənmə sahələri və yeni qurğular əlavə edilib.

Mən bu təsviri çox xoşlayıram, çünki o, ötən 22 il ərzində AÇG və ŞD layihələrinin ilbəl inkişafını tam əks etdirir. O, bizə nəhəng dəniz əməliyyatlarının tarixçəsini möhtəşəmliyi ilə təsvir edir.

Bu tarixçə 1997-ci ildə Səngəçaldı yeni terminalın açılması və Çıraq platformasının işə düşməsi ilə başladı. Həmin vaxtdan etibarən, biz öz tərəfdaşlarımızla birlikdə Xəzərdə iri layihələrin həyata keçirilməsində unikal nailiyyətlərə imza atmışıq.

İşlənmə fazaları ərzində biz orta hesabla Çıraq platformasından ilk neft hasil edildikdən etibarən hər 3 ildən bir böyük bir layihə həyata keçirmişik. (2005-ci ildə Mərkəzi Azəri, 2005-ci ildə həmçinin Qərbi Azəri, 2006-cı ildə Şərqi Azəri, 2006-cı ildə Şahdəniz 1, 2008-ci ildə Dərinsulu Günəşli və 2014-cü ildə Qərbi Çıraq)

Hazırda bizim nəhəng dəniz əməliyyatları sistemində ümumilikdə doqquz dəniz platforması daxildir. Və biz həm də SOCAR-a məxsus olan üç qazma qurğusundan, "Dədə Qorqud", "Heydər Əliyev" və "İstiqlal" adına qazma qurğularından istifadə edirik.

Başqa heç bir yerdə BP-nin əməliyyatlarında bu qədər çox qazma qurğuları yan-yanı düzülərək eyni əməliyyatları həyata keçirmir – bu dəniz əməliyyatlarımızın nəhəng miqyasını göstərir və biz qürur duyuruq ki, bu əməliyyatların miqyasına və mürəkkəbliyinə baxmayaraq, onlar təhlükəsiz qaydada və ətraf mühitin qeydinə qalmaqla VAHİD BİR SİSTEM şəklində fəaliyyət göstərir.

Azərbaycanın ötən 20 il ərzində yeni neft erasında əldə etdiyi möhtəşəm nailiyyətlər hamımıza yaxşı məlumdur. Lakin, bu gün mən həmin nailiyyətlər arasında xüsusi yeri olan bir uğur tarixçəsindən bəhs etmək istəyirəm. Bu, uzunmüddətli və etibarlı qaz təchizatçısı kimi Azərbaycanın dünya bazarlarına yolunu açmışdır.

Bu uğurun tarixçəsi 1996-cı ildə Azərbaycan Hökuməti ilə bir qrup xarici şirkətlər arasında Şahdəniz yatağı üzrə hasilatın pay bölgüsü haqqında sazişin imzalanması ilə başladı. Beləliklə, düz 20 il bundan əvvəl – 4 iyun 1996-cı il tarixində SOCAR, BP, Total, Lukoil, NICO, Statoil və TPAO şirkətləri Şahdəniz

üzrə hasilatın pay bölgüsü haqqında saziş (HPBS) imzalandı (2 gün sonra Şahdəniz HPBS-in 20 illiyi tamam olur)

Lakin, builki Neft-Qaz Sərgisi və Konfransında Şahdəniz layihəsinin özünəməxsus yeri olması yalnız onun 20 illiyinin tamam olması ilə bağlı deyil. Şahdəniz haqqında danışılacaq çox şey var.

Biz HPBS-i imzaladığımızda şübhəsiz ki, bu perspektiv struktur haqqında müəyyən məlumatımız var idi. Lakin bizim heç birimiz təxmin edə bilməzdi ki, sadəcə üç il sonra, yəni 1999-cu ildə biz dünyanın ən nəhəng qaz yataqlarından birini aşkar edə bilərik – bu, BP-nin tarixində 1968-ci ildə Alyaskada kəşf edilmiş Prudhoe Bay yatağından bu vaxtadək ən böyük kəşf idi və BP-nin indiyə qədər aşkar etdiyi ən böyük qaz yatağıdır.

Ümumi dərinliyi 6316m olan ilk kəşfiyyat quyusu SDX-1 qazıldıqdan sonra 1999-cu ilin may ayında üç ayrı horizontda nəhəng qaz kondensat yatağı aşkar edildi. Bu yataq dünya neft-qaz sənayesinin diqqətini potensial qaz ixracatçısına çevrilən Azərbaycana yönəltdi.

Bu yataq həqiqətən də nəhəngdir – onun ölçüsü və forması Manhetten adasını xatırladır. O, dəniz səviyyəsindən aşağıda 6000 metr dərinliyə malik və ən əsası da ilkin geoloji qaz ehtiyatı 1 trilyon kubmetr (40 trilyon kubfut qaz) və ilkin geoloji kondensat ehtiyatı 2 milyard barel kondensat təşkil edən dünya səviyyəli yataqdır.

O, BP-nin 100 illik tarixində aşkar edilmiş ən böyük qaz yatağıdır və dünyanın ən böyük neft-qaz yataqlarından biri olmaqda davam edir.

Biz SDX-1 quyusunda sınaq işləri apardıqdan və müsbət nəticələr əldə etdikdən dərhal sonra Şahdənizin həyəcan dolu tarixçəsi başladı.

Xanımlar və cənablar, indi isə Şahdəniz yatağındakı sınaq işlərinə baxmaq və həmin həyəcan dolu anları bir daha yaşamaq və yatağın verdiyi möhtəşəm enerjini hiss etmək imkanımız olacaq. Ümid edirəm ki, bu videoda biz hamımız Dənizin Şahı adlandırılan bu yatağın həqiqi gücünü görəəcəyik.

İndi, biz Hökumət, SOCAR və tərəfdaşlarımızla, o cümlədən bir sıra digər maraqlı tərəflərlə birlikdə qat etdiyimiz 20 illik uzun bir dövrə geri nəzər saldıqda, birlikdə nə qədər böyük işlər gördüyümüzü və bugünkü uğurlara imza atmaq üçün nə qədər hədsiz səylər göstərdiyimizi başa düşürük.

Lakin əməyimiz öz bəhrəsini verdi – birlikdə biz Azərbaycanın bugünkü pilləyə yüksəlməsinə, dünyanın ən böyük təbii qaz istehsalçılarından biri kimi dünya sənayesinin xəritəsində özünəməxsus yer tutan bir ölkəyə çevrilməsinə nail olduq.

Və həqiqətən də bu slaydda gördüyünüz sonuncu mərhələlər çox nəhəng işləri əks etdirir və həmin işlər birlikdə energetika sənayesinin tarixində ən əlamətdar məqamlardan biridir – CQBKG və Mərhələ 2 üçün 28 milyard dollar həcmində Yekun İnvestisiya Qərarının verilməsi, Cənub Qaz Dəhlizinin təməlqoyma mərasimi, CQBKG-nin başlanması, TANAP və TAP layihələrinin təməlqoyma mərasimləri

Şahdənizin uğur tarixçəsi Mərhələ 1-dən başlayır – bu, özü-özlüyündə nəhəng bir layihədir və mürəkkəb qazma işləri, platformanın ölkə xaricində layihələndirilməsi və inşası, platformanın hissələr şəklində kanallar vasitəsilə Xəzər dənizinə gətirilməsi kimi özünəməxsus çətinliklərlə doludur.

Quyuların mürəkkəbliyi, platformanın daşınması, Səngəçal terminalında dünya səviyyəli qaz qurğularının inşası, Azərbaycan və Gürcüstan ərazisi boyunca Türkiyə sərhədinədək 700km uzunluğunda boru kəmərinin çəkilməsi kimi çətinliklərə baxmayaraq, Şahdəniz Mərhələ 1 layihəsi sadəcə yeddi il ərzində ərsəyə gəlib və bu vaxtadək regiondakı üç ölkəyə - Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyəyə təhlükəsiz və etibarlı şəkildə qaz təchiz edən bir layihə kimi özünü doğruldub.

2006-cı ildə hasilata başlamaqla Mərhələ 1 Azərbaycanın iri qaz təchizatçısı kimi dünyaya çıxışını təmin edib və Şahdəniz yatağındakı və həqiqətən də Xəzər dənizindəki növbəti nəhəng potensialı üzə çıxarmağa imkan verib.

Hazırda Mərhələ 1 layihəsi çərçivəsində təhlükəsiz, etibarlı və səmərəli şəkildə təxminən ildə 10 milyard kubmetr qaz və 2 milyon tondan artıq (gündə 50000 bareldən çox) kondensat hasil edilir. Ümumilikdə bu vaxtadək Mərhələ 1 çərçivəsində 70 milyard kubmetrdən artıq qaz və təxminən 18 milyon ton (təxminən 142 milyon barel) kondensat hasil edilib və qurğunun istismar etibarlılığı demək olar ki 100% təşkil edib.

Ümumilikdə Xəzər hövzəsi neft-qaz sənayesindəki bir sıra ən mürəkkəb çətinlikləri özündə əks etdirir. Şahdəniz yatağının yerləşdiyi Cənubi Xəzər hövzəsi dünyada ən mürəkkəb qazma şəraiti olan sahələr sırasındadır. Dəniz dibində aktiv palçıq vulkanları və zəif qrunt kimi geoloji təhlükələr əməliyyatları çətinləşdirir. Və dəniz dibinin altındakı geoloji mühit yüksək təzyiqlər səbəbindən daha da mürəkkəbdir.

Xəzər dənizindəki çətinliklərdən əlavə Şahdəniz yatağının yerləşdiyi sahə və əsas məhsuldar layların dərinliyi ilə bağlı özünəməxsus çətinlikləri də vardır. Onun yerləşdiyi ərazidə suyun dərinliyi 550 metrədək dəyişir və əsas məhsuldar laylar dəniz səviyyəsindən təxminən 6000m aşağıda yerləşir.

Dünyanın fəaliyyətdə olan istənilən yatağında bu dərinliklərdə ən yüksək lay təzyiqinə rast gəlmək olar. 14000 funt/kvadrat düym-dək olan bu təzyiqlər dünyanın istənilən yerində qazmaçılar üçün ən böyük çətinliklər törədir. Hazırda mövcud olan texnologiyalar 15000 funt/kv. düym ilə məhdudlaşır və siz təsəvvür edin ki, biz Şahdəniz yatağında həyata keçirdiyimiz qazma əməliyyatlarında texnologiyaların məhdudiyətlərinə meydan oxuyuruq.

Bütün bunlara baxmayaraq, Şahdəniz yatağında aparılan qazma işlərinin nəticələri dünyada ən uğurlu hesab edilə biləcək göstəricilərdən biridir.

Bu vaxtadək biz Şahdəniz yatağında kəşfiyyat və qiymətləndirmə quyularından əlavə təhlükəsiz və müvəffəqiyyətli şəkildə Mərhələ 1 çərçivəsində altı istismar quyusu və Mərhələ 2 çərçivəsində doqquz istismar quyusu qazmışıq. Bu quyulardan birinin dərinliyi 7300 metrə çatır və o, Xəzərdə indiyə qədər qazılmış ən dərin quyu hesab edilir.

Ümumilikdə biz Şahdəniz yatağında 150 kilometr təhlükəsiz və səmərəli şəkildə qazma aparmışdıq. Məmnuniyyətlə demək istəyirəm ki, bütün bu səylər öz bəhrəsini verib – belə ki, BP-nin bütün dünya üzrə portfelindəki ən məhsuldar 10 quyudan beşi Şahdəniz yatağında yerləşir.

İndi isə, hazırda təkə regionun deyil, həm də dünya qaz sənayesinin diqqət mərkəzində olan Mərhələ 2-dən bəhs etmək istəyirəm.

Bu 28 milyard dollarlıq layihəni yerinə yetirən bir şirkət kimi, biz ötən ilki konfransda olan çıxışmdan bu vaxtadək əldə edilmiş möhtəşəm irəliləyişdən qürurla danışa bilərik.

Hazırda Azərbaycanda və Gürcüstanda bütün tikinti və istehsalat sahələrində nəhəng işlər davam edir.

Bundan əlavə, dənizdə biz 26 quyudan doqquzunu qazmışıq və bu, Şahdəniz Mərhələ 2 çərçivəsində ilk qazın əldə olunması və sonradan hasilatın artırılması üçün kifayət edir.

Bu işlərin gedişini əks etdirən bəzi təsvirləri bu slayddan görmək olar. Sol tərəfdə Mərhələ 2 çərçivəsində inşa edilən iki platformanın üst tikililərini görə bilərsiniz. Onlar hazırda Bakı yaxınlığında yerləşən ATA tikinti-quraşdırma meydançasında tamamlanmaq üzrədir və bütün yaşayış modullarının demək olar ki hamısı quraşdırılıb. Bu vaxtadək burada tikinti işləri üçün təxminən 700 milyon dollar vəsait xərclənib.

Nəhəng üst tikililər hasilat və digər qurğuların hazırlanmasında istifadə olunmuş 30000 ton polad konstruksiyadan ibarətdir. Hazırda tikinti-quraşdırma meydançasında ucaldılan üst tikililər növbəti il dənizə yola salınmağa hazır olacaq.

Sağ tərəfdə Qərb Cınahı sahəsində quyuağzı zonalarda yerləşdirilmiş sualtı fontan armaturlarının kompüterlə hazırlanmış təsviri verilib. Hazırda biz bu kompüter təsvirindəki qurğuları real həyatda gerçəkləşdirməkdəyik. Birinci dörd fontan armaturu artıq may ayında quraşdırılıb və üçü isə artıq təhlükəsiz şəkildə dəniz dibinə endirilib və quyunun tikintisi proqramının növbəti mərhələsinə hazırdır. Bunlar Xəzərdə birinci sualtı istismar quyuları və fontan armaturları olacaq və yüksək təzyiqli və axın sərfinin öhdəsindən gələ biləcək ən müasir texnologiyadır.

Sol küncdə Xəzərdə manifoldlar üçün ilk özül üzərində yerləşdirilmiş konstruksiyaları görə bilərsiniz. Bu konstruksiyaların üzərinə yerləşdiriləcək sualtı manifoldlar quyulardan çıxan yüksək təzyiqli qaz və yüksək hasilat debiti səbəbindən sənayedə texniki baxımdan ən mürəkkəb texnologiyalardan biridir. Bu konstruksiyalardan dördü hazırda dəniz dibindədir və onların hər biri 500 ton çəkiyə malik sualtı hasilat manifoldu üçün sabit özül təmin edir. Ümumilikdə layihə çərçivəsində 10 manifold quraşdırılacaq və birinci manifoldun quraşdırılması 2017-ci ilin yaz aylarına planlaşdırılır. Və bütün bu yeni avadanlıqlar ilk dəfə olaraq Bakı Dərin Özüllər Zavodunda yerli işçi qüvvəsi tərəfindən hazırlanıb..

Bu slaydda Xəzər regionundan Avropanın mərkəzinə uzanan layihənin bütün miqyası göstərilir.

Məmnuniyyətlə qeyd etmək istəyirəm ki, BP-nin operatorluğu ilə həyata keçirilən bu layihənin Azərbaycan və Gürcüstan ərazisindəki hissələrinin 70%-dən çoxu mühəndis-layihələndirmə, təchizat-tədarük və tikinti işləri baxımından başa çatıb və 2018-ci ildə Şahdəniz Mərhələ 2 çərçivəsində ilk qazın ötürülməsi planı qrafik üzrə davam edir.

Və bundan sonrakı işlər davam edir və Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiyə, Yunanıstan, Albaniya və İtaliya ərazilərindən keçməklə 3500 kilometr məsafəyə uzanacaq boru kəmərlərini əhatə edir.

Bu nəhəng qaz dəyəri zəncirinin bütün dörd hissəsini (ŞD2, CQBKG, TANAP və TAP) birləşdirdikdə Xəzərdən İtaliyaya qədər uzanan dəhliz boyunca həyata keçirilməkdə olan 45 milyard dollarlıq layihə ərsəyə gəlir.

Və bütün bu nəhəng mexanizm layihəyə investisiya yatıran və onunla bağlı uzunmüddətli öhdəliklər götürən 13 şirkətin və altı hökumətin dəstəyi ilə, habelə on minlərlə yüksək ixtisaslı əzmkar insanların zəhməti ilə irəliləyir.

Hər iki platformanın dayaq bloku inşa edilən "Heydər Əliyev " adına Dərin Özüllər Zavodunda işlər tamamlanmaq üzrədir. İlk dayaq blokunun cari ilin sonuna doğru və ikinci dayaq blokunun isə növbəti ildə dənizə yola salınması planlaşdırılır.

Bakı Gəmiqayırma Zavodunun yanalma körpüsündə demək olar ki tamamlanmış yeni növ sualtı tikinti gəmisi – "Xankəndi" may ayında suya endirilib. Gəmidə hazırda yekun tamamlama işləri aparılır və o, növbəti ilin aprel ayında istismara veriləcək. İstismara verildikdən sonra bu gəmi layihənin nəhəng və mürəkkəb sualtı komponentlərini öz yerinə quraşdıracaq. 380 milyon dollar dəyərində olan 17600 ton çəkiyə malik "Xankəndi" gəmisi Xəzər dənizindəki neft və qaz gəmiləri arasında ən müasir gəmi hesab edilir və biz Xəzərdə ilk dəfə bu cür gəminin inşa edilməsində iştirak etməkdən qürur duyuruq.

Nəzərə alaraq ki, hər biri yeni ŞD2 platformasından Səngəçal terminalı yaxınlığındakı boruların sahələ çıxma sahəsində 85 km məsafədə uzanan dörd boru kəməri olacaq, sualtı işlər həmçinin çox sayda borudüzmə əməliyyatlarından ibarətdir.

Həmçinin hasil edilmiş qazı və kondensatı sualtı hasilat mərkəzlərindən ŞD2 hasilat platformasına ötürəcək on 14 düymlük yataq daxili axın xətləri mövcuddur.

Dəyəri 150 milyon dollardan artıq olan əsaslı modernləşdirmə işləri başa çatdıqdan sonra "İsrafil Hüseynov" borudüzmə barjı ötən ilin iyun ayında dənizdə işlərə başlayıb. Sualtı boru kəmərlərinin bəzi hissələri artıq tamamlandı və ilk qaz üçün tələb olunan bütün xətlərin cari ilin sonunadək tam başa çatdırılacağı gözlənilir.

Biz həmçinin Səngəçal terminalında aparılan işlərdə də böyük irəliləyişə nail olmuşuq. Yeni emal və kompressiya qurğuları inşa edilməklə terminalın genişləndirilməsi davam edir.

Azərbaycanda magistral xəttin tikintisi ötən il başlandı və hazırda təxminən 83 km uzunluğunda boru xətləri qaynaq edilib, 57 km uzunluğunda boru xətləri örtüklənib və 36 km uzunluğunda boru xətləri xəndəklərə endirilib. Xəndək qazma, boru endirmə, boru düzmə və əks doldurma işləri yüksək tempə irəliləyir. Marşrut boyunca boru anbarı sahələrində boru ehtiyatları yığılır və Azərbaycan hissəsi üçün lazım olan boruların 80%-i artıq Muğan, Kürdəmir, Yevlax, Qazançı və Dəllər boru anbarlarında saxlanılır. Ağsu kanalında ilk üfüqi-maili qazma sahəsi tamamlandı və Göyçayda ikinci qazma işləri davam etdirilir.

Gürcüstanda cari ilin birinci rübündə xəndəyin qazılması, boruların xəndəyə endirilməsi və boruların düzülməsi işləri başlandı. Magistral xəttin tikintisi davam edir və təxminən 34 km uzunluğunda boru xətləri qaynaqlanıb və 10 km-dən artıq uzunluqda borular örtüklənib. Tikinti işləri hər iki kompressor stansiyasında da tam sürəti ilə davam edir. Birinci kompressor stansiyasında işlərin 42%-i və ikinci stansiyada isə 12%-i tamamlandı. Nəzarət-ölçü stansiyasının tikintisi işlərinin təxminən 26%-i başa çatıb və bu işlər 2018-ci ildə tamamlanmaq üçün qrafik üzrə davam edir.

Ümumilikdə, belə qənaətə gəlmək olar ki - bütün layihənin təxminən dördü üç hissəsi başa çatmaq üzrədir.

Beləliklə layihə qrafik üzrə irəliləyir. Dünyada eyni vaxtda bütün yerlərdə bu miqyasda işlərə şahid olmaqla qürur duyacaq ölkələrin sayı elə də çox deyil.

Azərbaycana bu nəsim olub, belə ki, o, AÇG layihəsindəki tikinti işlərindən başlayaraq Bakı ətrafında və CQBKG marşrutu boyunca bir çox rayonlarda və kəndlərdə davam etməkdə olan genişmiqyaslı fəaliyyətlərdə böyük layihələrin şahidi olub.

Hazırkı layihə Azərbaycan üçün nəyi irs qoyacaq?

Əvvəlki dəniz qurğularından fərqli olaraq, ilk dəfədir ki Mərhələ 2 çərçivəsində inşa edilən 2 platforma və onun əlaqədar sualtı qurğuları yerli resurslardan istifadə olunmaqla tamamilə ölkə daxilində hazırlanır.

Azərbaycanda bütün əsas müqavilələr üzrə 22 000 nəfərdən çox insan artıq müxtəlif tikinti işlərinə cəlb olunub. İşə cəlb olunmuş işçilərin hər onundan doqquzu Azərbaycan vətəndaşlarıdır.

Tikinti işlərinə başlamazdan əvvəl yeni obyektlərin fəaliyyətə başlaması, o cümlədən BDÖZ-də ixtisaslaşmış qaynaq obyekt, modernləşdirilmiş yerli tikinti meydançaları, qurğular, dəniz bazaları və strateji gəmilər üçün 500 milyon dollar civarında vəsait xərclənib (Bunlara əsasən ATA istehsalat sahəsi, Heydər Əliyev adına Bakı Dərin Özüllər Zavodu, "İsrafil Hüseynov" borudüzmə barjı, Azərbaycan kran gəmisi daxildir). Tikinti işləri üçün nəhəng sərmayələr yatırılıb, nəhəng dayaq bloklarının və 200-ə yaxın mürəkkəb sualtı komponentlərin inşası üçün sadəcə bir istehsalat sahəsinə - BDÖZ-ə təxminən 2 milyard dollar vəsait xərclənib.

Həmçinin məmnuniyyətlə qeyd etmək istəyirəm ki, 13 milyard dollar dəyərində olan tikinti müqavilələrinin yarısından çoxu yerli şirkətlər və Azərbaycandan olan tərəfdaşlara malik birgə müəssisələr ilə imzalanmışdır.

Bizə və sənayeyə lazım olan səriştlərə daha çox insanın yiyələnməsi üçün biz birlikdə həmçinin təhsilə və təlimə də sərmayə yatırmağa davam edirik. Azərbaycandakı 20 illik fəaliyyətimiz ərzində biz ölkənin potensialların yaradılması istiqamətindəki səylərinə dəstək olmaq üçün çoxsaylı işlər görmüşük. Bu sahədə gördüyümüz işlər icmaları, müəssisələri, dövlət təşkilatlarını, universitetləri, məktəbləri, mədəniyyət və idman təşkilatlarını əhatə edib.

Minlərlə insan həmin proqramlardan faydalanıb. Peşə təlimindən əlavə, biz yerli universitetlərə mühəndislik ixtisası üzrə yeni fakültələrin yaradılmasında və eləcə də yeni bilik və peşə sahələrinin inkişaf etdirilməsində dəstək olmuşuq.

Və boru kəmərləri üzrə işlər həyata keçirilmiş ərazilərdə biz yerli icmalarla əməkdaşlıq edərək bacarıqları inkişaf etdirmək, biznes imkanları yaratmaq və yerli infrastrukturunu və sosial obyektləri abadlaşdırmaq istiqamətində işlər görmüşük. Biz icma mərkəzlərinə, kənd təsərrüfatı sahəsinə, arxeologiyaya və digər növ fəaliyyətlərə dəstək olmuşuq. Biz ölkədəki fəaliyyətimizlə və Azərbaycanda çoxsaylı inkişaf sahələrinin dəstəklənməsində gördüyümüz işlərlə qürur duyuruq. Bu vaxtdak biz öz tərəfdaşlarımızla Azərbaycanda təkcə bacarıqların inkişaf etdirilməsi və potensialların yaradılmasına dəstək olmaq üçün təxminən 70 milyon dollar sərmayə yatırmışıq.

Biz bir sıra böyük mədəniyyət layihələrinə dəstək olmuşuq və mən onlardan sadəcə birinin adını qeyd etmək istərdim – Qarabağ Atlarının təsirli hekayəsi. Beynəlxalq heyət tərəfindən hazırlanmış və BP-nin sponsorluğu ilə ərsəyə gəlmiş bu sənədli filmin bir neçə ay bundan əvvəl premyerası oldu və o, Nizami Kinoteatrının zalını tam doldurmuş tamaşaçıların ayaq üstə gur alqışları ilə müşayiət olundu.

Biz həmçinin ölkənin idman həyatına – o cümlədən ötən ilki uğurlu nəticələrlə yadda qalmış Avropa Oyunlarına – və ölkənin bir sıra möhtəşəm paralimpiyaçılarına da dəstək olmaqdan qürur duyuruq. Həmin paralimpiyaçılara bu il Rio Oyunlarında iştirak edəcək əfsanəvi idmançı İlham Zəkiyev başçılıq edir, onun şəklini növbəti slaydda görə bilərsiniz. BP Qrupu İlham Zəkiyevi dünyada təbliğ edəcək yeni film hazırlayıb. Bu film Rio Oyunlarının başlamasına 100 gün qalmış keçirilən gerisayım zamanı nümayiş etdirilib. İlham Zəkiyev BP-nin fəaliyyət göstərdiyi bütün regionlardan seçilmiş iki idman elçisindən biridir ki, (digəri Almaniyadan seçilmiş Deyvid Behredir) onun möhtəşəm cəsarət və ustalığından bəhs edən film çəkilib. Bu film tamaşaçılara inanılmaz təsir edib və onlar göz yaşlarını saxlaya bilməyib, çünki filmdə insanın daxili gücünün inanılmaz və sonsuz qüdrətindən bəhs edilir.

Xanımlar və cənablar, yekun olaraq sizə ŞD2 və CQBKG layihələrində işlərin gedişini göstərən videoçarx nümayiş etdirmək istəyirəm. İnanıram ki, bu video işlərin ən təfərrüatlı təsvirindən daha təsirli olacaq.